

۱۵۳۷۷۸۶
۹۶, ۹, ۱۴
کتابخانه

مدیریت و برنامه‌ریزی کلاس‌های چند پایه

سید حشمت‌الله مرتضوی زادم
عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های PDF، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب‌ها بدون اجازه کتبی ناشر و مؤلف مجاز نیست. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان، تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

سر شناسه	: مرتضوی زاده، سیدحشمت الله، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت و برنامه ریزی کلاس های چندپایه / سیدحشمت الله مرتضوی زاده.
وضعیت ویراست	: [ویراست ۲].
مشخصات نشر	: تهران: کورش چاپ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ ص: مصور.
شابک	: ۱۴۰۰۰ ریال ۳-۹۳-۵۰۲۲-۶۰۰-۹۷۸:
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: کلاس های چندپایه
موضوع	: Combination of grades :
موضوع	: تدریس -- روش شناسی
موضوع	: Teaching -- Methodology :
ردیف	: ۴۱۳۹۶۴ ت / ۱۰۲۹ LB م
رده - دیویدی	: ۳۷۱/۲۵:
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۶۹۷۷۶:

عنوان: مدیریت و برنامه ریزی کلاس های چندپایه

مؤلف: سید حشمت الله مرتضوی زاده

ناشر: انتشارات کورش چاپ

طراح جلد: نسیم آتشین جان

ویراستار ادبی: دکتر ایران ناصری

چاپ: اول ۱۳۹۶ ویراست دوم

شمارگان: ۲۰۰۰

بها: ۱۴۰۰۰ ریال

شابک: ۳-۹۳-۵۰۲۲-۶۰۰-۹۷۸

حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مرکز پخش: تهران، خیابان شریعتی، ابتدای خیابان ملک، بن بست میر مجتهدی، پلاک ۴، طبقه ۱، واحد ۲.

شماره های تماس: ۷۷۶۴۹۰۴۷ - ۷۷۶۸۵۱۹۶ - ۷۷۶۸۵۱۶۴ تلفکس: ۷۷۶۸۵۲۰۶ همراه: ۰۹۱۲۱۴۳۸۱۱۵

Koorosh.chap@gmail.com

Koorosh93.persianblog.ir

فهرست مطالب

۱	فصل اول: کلیات کلاس‌های چندپایه
۲	تعریف کلاس چندپایه
۳	کلاس‌های چندپایه‌ی سیار
۳	کلاس‌های چندسنی
۵	مکتب‌خانه
۷	آموزش چندپایه، آنی
۷	تاریخچه‌ی کلاس‌های چندپایه
۹	ضرورت تشکیل کلاس‌های چندپایه
۱۱	والدین و کلاس‌های چندپایه
۱۲	راه‌های برقرای ارتباط با والدین
۱۲	پاسخ‌گویی به والدین در مدرسه
۱۳	ویژگی‌های معلمان کلاس‌های چندپایه
۱۷	تنوع و گوناگونی کلاس‌های چندپایه
۱۸	کلاس‌های چندپایه و نظریه‌های یادگیری
۲۰	فرصت‌ها یا محاسن کلاس‌های چندپایه
۲۳	محدودیت‌های کلاس‌های چندپایه
۲۳	کمبود وقت
۲۴	کمبود اطلاعات و تجارب معلمان چندپایه
۲۵	مسئولیت‌های زیاد معلم چندپایه
۲۶	غیبت معلم و دانش‌آموزان
۲۶	ضعف دانش و اطلاعات دانش‌آموزان
۲۷	پیچیدگی سازمان‌دهی و مدیریت کلاس‌های چندپایه
۲۸	تنوع سنی، جنسی و دروس
۲۹	کمبود مواد و منابع یادگیری

۳۰		کمبود فضای آموزشی
۳۰		کمبود نیروی انسانی خدماتی
۳۲		حواس پرتی دانش آموزان
۳۳		وجود اختلالات یادگیری در دانش آموزان
۳۴		فاصله زیاد بین پایه ها
۳۵		اضافه شدن پایه ششم به کلاس های چندپایه
۳۵		دوزبانه یا چند زبانی دانش آموزان
۳۷		خلاصه فصل
۳۸		چند فعالیت و تمرین
۳۹		فصل دوم برنامه ریزی آموزش در کلاس های چندپایه
۴۰		برنامه ریزی آموزش کلاس های چندپایه
۴۰		برابری فرصت های آموزشی
۴۲		مدیریت زمان
۴۲		مدیریت زمان در کلاس های چندپایه
۴۳		اصول سازمان دهی زمان
۴۴		عوامل مؤثر بر مدیریت زمان در کلاس های چندپایه
۴۵		آمادگی معلم
۴۵		آماده نمودن آموزشگاه
۴۶		شناخت جامعه محلی
۴۹		برگزاری جشن شروع سال تحصیلی
۵۰		شناسایی زمان مرده آموزش
۵۰		برنامه هفتگی
۵۱		عوامل مؤثر در تهیه برنامه هفتگی در کلاس های چندپایه
۵۲		برنامه هفتگی به شیوه محوری و تلفیقی
۵۳		جدول مواد درسی و ساعات کار هفتگی دوره ابتدایی
۵۴		علایم مورد استفاده در برنامه هفتگی
۵۶		برنامه ریزی تلفیقی
۵۶		ضرورت تلفیق برنامه درسی
۵۷		برنامه ریزی و تدریس تلفیقی

۵۷	 مطالعه وضع موجود کلاس چندپایه
۵۸	 آمادگی دانش‌آموزان
۵۹	 مراحل اجرای تدریس تلفیقی
۶۱	 تلفیق موضوعات مختلف
۶۲	 برنامه‌ریزی بر اساس تلفیق موضوعات مشترک
۶۴	 تلفیق مفاهیم
۶۷	 نمونه برنامه هفتگی شیوه محوری دو پایه
۶۸	 نمونه برنامه هفتگی محوری، خودآموز و تلفیقی
۶۹	 نمونه برنامه هفتگی کلاس چندپایه
۷۲	 خلاصه فصل
۷۳	 فعالیت و تمرین
۷۴	 فصل سوم: مدیریت کلاس درس چندپایه
۷۵	 مدیریت کلاس درس چندپایه
۷۷	 شناخت دانش‌آموزان
۷۹	 ایجاد فضای اخلاقی در مدرسه و کلاس درس
۸۱	 فریاد نکشید
۸۱	 سازمان دهی کلاس درس
۸۲	 شیوه‌های سازمان دهی کلاس درس چندپایه
۸۵	 قوانین و مقررات در کلاس‌های چندپایه
۸۵	 ویژگی‌های قوانین و مقررات در کلاس‌های چندپایه
۸۸	 فرصت‌های منحصر به فرد
۸۸	 تقسیم کار بین دانش‌آموزان
۸۹	 مدیریت کلاس بدون معلم
۸۸	 فروشگاه کلاس
۸۹	 مرکز خواندن
۸۹	 مرکز استراحت
۹۰	 مراکز یادگیری
۹۲	 تابلوی اعلانات
۹۳	 ارائه درختی

۹۳	اشیای سیار.....
۹۳	ایستگاه‌های نمایش.....
۹۴	برنامه‌ریزی فعالیت‌ها و واگذاری مسئولیت‌ها.....
۹۵	خلاصه فصل.....
۹۶	فعالیت و تمرین.....
۹۷	فصل چهارم: طرح درس در کلاس‌های چندپایه.....
۹۸	طرح درس.....
۱۰۰	طرح درس ۱. کلاس‌های چندپایه.....
۱۰۰	طرح درس ۲. سالانه.....
۱۰۰	طرح درس روزانه.....
۱۰۴	نمونه طرح درس ۱. رانه در کلاس چندپایه.....
۱۰۹	الگوی هدف‌گذاری.....
۱۱۱	طرح درس مبتنی بر برنامه درسی ملی.....
۱۱۱	نمونه طرح درس مبتنی بر برنامه درسی ملی.....
۱۱۵	خلاصه فصل.....
۱۱۶	فعالیت و تمرین.....
۱۱۸	فصل پنجم: روش‌های تدریس در کلاس‌های چندپایه.....
۱۱۹	روش تدریس.....
۱۲۰	تدریس گروهی.....
۱۲۲	محاسن کار گروهی.....
۱۲۲	معایب کار گروهی.....
۱۲۲	تشکیل گروه‌های ترکیبی.....
۱۲۳	آموزش انفرادی.....
۱۲۵	نمونه آموزش انفرادی.....
۱۲۷	آموزش هم‌شاگردی.....
۱۲۸	انواع هم‌شاگردی.....
۱۳۰	آموزش توسط جامعه محلی.....
۱۳۱	روش پروژه.....

۱۳۲		مراحل برنامه‌ریزی پروژه
۱۳۲		تدریس یک موضوع به هم پایه‌ها با سطوح مختلف دشواری
۱۳۶		شروع بهت انگیز
۱۳۷		ارتباط یادگیری با تجربیات روزانه
۱۳۷		تدریس به زبان مادری به دانش‌آموزان
۱۳۸		مدل کارت کار
۱۳۸		آموزش هنر در کلاس‌های چندپایه
۱۳۹		تلفیق هنر و درس‌های دیگر
۱۴۰		توصیه‌های کاربردی برای آموزش هنر
۱۴۰		آموزش تربیت بدنی در کلاس‌های چندپایه
۱۴۲		روش‌های آموزش تربیت بدنی در کلاس‌های چندپایه
۱۴۳		خلق راهبردهای یادگیری فعال
۱۴۴		خلاصه فصل
۱۴۵		فعالیت و تمرین
۱۴۶		فصل ششم: مواد و وسایل آموزشی در کلاس‌های چندپایه
۱۴۷		وسایل آموزشی
۱۴۷		مراحل استفاده از مواد و وسایل آموزشی
۱۴۸		تخته یا تابلو
۱۵۲		استفاده از تلفن همراه
۱۵۳		روزنامه و مجله
۱۵۵		بسته‌های آموزشی
۱۵۶		استفاده از تصاویر
۱۵۶		وسایل دور ریختنی
۱۶۳		خلاصه فصل
۱۶۴		فعالیت و تمرین
۱۶۵		فصل هفتم: ارزشیابی در کلاس‌های چندپایه
۱۶۶		ارزشیابی
۱۶۸		ارزشیابی توصیفی

۱۶۹	پوشه کار.....
۱۶۹	مشاهده.....
۱۷۰	ارزشیابی فردی.....
۱۷۰	ارزشیابی گروهی.....
۱۷۱	ارزشیابی با برپایی نمایشگاه.....
۱۷۲	استفاده از جملات ناقص.....
۱۷۳	فهرست واری.....
۱۷۵	خودسنجی و هم کلاسی سنجی.....
۱۷۷	آزمون های عملکردی.....
۱۷۷	تمرین رنگی تدریس خود و یادگیری دانش آموزان.....
۱۷۹	خلاصه فصل.....
۱۸۰	فعالیت و تمرین.....
۱۸۱	منابع فارسی.....
۱۸۳	منابع انگلیسی.....
۱۸۶	واژه نامه انگلیسی - فارسی.....

مقدمه مؤلف

تألیف کتاب مدیریت و برنامه‌ریزی کلاس‌های چندپایه برای محققان، استادان، دانشجویان رشته علوم تربیتی و معلمان کلاس‌های چندپایه از چند نظر ضرورت داشت: ارائه درسی با این عنوان در برنامه درسی رشته علوم تربیتی در مقطع کارشناسی به ارزش ۳ واحد، کمبود کتاب درسی مناسب و روزآمد در زمینه تدریس در کلاس‌های چندپایه، پاسخ‌گو نبودن منابع موجود؛ وجود موانع و مشکلات متعدد در کلاس‌های چندپایه و تغییرات گسترده‌ی آموزش در کلاس‌های چندپایه. برای پاسخ‌گویی به نیازهای فوق، ویرایش جدید با مرور آخرین منابع در این حوزه و تجدیدنظر اساسی در ساختار آن، محتوایی کاملاً تخصصی را برای مخاطبان به شرح زیر فراهم آورده است:

در فصل اول، ته‌اندگان محترم با کلیات تدریس در کلاس‌های چندپایه آشنا می‌شوند که در آن با مباحثی چون؛ تعریف کلاس چندپایه، تک‌پایه، کلاس‌های چندپایه‌ی سیار، کلاس‌های چندسنی، آموزش چندپایه قرآنی، مکتب‌خانه‌ها، تاریخچه‌ی این کلاس‌ها در دنیا، وضعیت کلاس‌های چندپایه در کشورهای مختلف جهان، فرصت‌ها و محدودیت‌های کلاس‌های چندپایه، ضرورت تشکیل این کلاس‌ها و ویژگی‌های معلمان کلاس‌های چندپایه بررسی شده است. در فصل دوم برنامه‌ریزی آموزشی در کلاس‌های چندپایه به‌عنوان یک فرایند بررسی می‌شود. فصل سوم، مدیریت کلاس‌های چندپایه را در برمی‌گیرد. فصل چهارم به طرح درس و ضرورت آن در کلاس‌های چندپایه می‌پردازد. فصل پنجم روش‌های تدریس در کلاس‌های چندپایه معرفی می‌شود. فصل ششم مواد و وسایل آموزشی در کلاس‌های چندپایه را در برمی‌گیرد. در فصل هفتم ارزشیابی در کلاس‌های چندپایه مورد بحث قرار می‌گیرد.

این کتاب قبل از ویراست دوم چهار بار به چاپ رسیده است اکنون با توجه به بازنگری محتوا و ویرایش آن و داشتن ساختار منظم‌تر، امید است همچون گذشته مورد استقبال همکاران، معلمان و دانشجویان قرار گیرد. از کلیه کسانی که با نقد و بررسی‌های سازنده، مشوق این جانب در بازنگری کتاب شده‌اند به خصوص از اندیشمندان گرامی خانم دکتر آمنه احمدی که با مطالعه دقیق و ارائه پیشنهادها، موجب تغییر در ساختار و محتوای کتاب شده‌اند و خانم دکتر ایران ناصری که ویرایش ادبی کتاب را انجام داده‌اند. همچنین از دوستان گرانمایه‌ام آقای مهران عزیزی که یک بار تمامی کتاب را با دقتی تحسین برانگیز خواند و نکات‌های بسیاری را یادآور شد و آقای عادل ظفری‌نژاد که در اصلاح طرح درس ملی یاری رسان شد و همچنین از معلمان ترم شش پردیس دخترانه کوثر یاسوج که در یافتن غلط‌های چاپی ما را یاری دادند، به خصوص خانم سیده محبوبه توفیقی نسب و زینب علیپور که با مطالعه متن کتاب نکاتی را یادآوری کردند، تشکر و قدردانی می‌نمایم. همدلی و همیاری دوست فرهنگ‌پرورم جناب آقای کورش خراسان‌زاد مدیر با تدبیر نشر کورش‌چاپ که با خوش‌رویی و خوش‌رفتاری ذاتی خویش، موجب چاپ این اثر شدند، از ایشان نیز تقدیر و سپاسگزاری می‌کنم. آگاهی از تجربیات معلمان کلاس‌های چندپایه، نظرات اصلاحی همکاران و دیگر علاقمندان به این کلاس‌ها، کمک ارزنده‌ای به برطرف نمودن لغزش‌های احتمالی و بهبود کیفیت مطالب کتاب در چاپ‌های بعدی خواهد بود.

سید حشمت الله مرتضوی زاده

h.mortazavi@cfu.ac.ir

آبان ۱۳۹۶

سخنی با مدرسان

همکاران گرامی، با آرزوی استمرار توفیق، لازم است در خصوص تدریس درس "مدیریت و برنامه‌ریزی کلاس‌های چندپایه" چند نکته مهم مطرح شود؛ یقیناً از راهنمایی‌های عالمانه و دلسوزانه شما برای اصلاح و تکمیل محتوای کتاب استفاده خواهیم برد. فعالیت‌های یادگیری و انجام دادن به‌موقع تکالیف و پرسش‌های پایانی به بی‌گیری و حساسیت شما نیاز دارد.

ابتدا وضعیت کلاس‌های چندپایه در ایران و جهان را تشریح نمایید به گونه‌ای که دانشجویان نسبت به فراگیر بودن این کلاس‌ها در سطح دنیا آشنا شوند. اهمیت و ضرورت آگاهی از تدریس در این کلاس‌ها در فرایند شغلی دانشجویان تبیین شود. روح مشارکت و همکاری را در دانشجویان نهادینه کنید. آن‌ها را به گروه‌های ۲ تا ۴ نفری تقسیم نمایید و تدریس مباحث کتاب را مورد بحث و گفت‌وگو قرار دهید. شیوه نشستن دانشجویان را از حالت سنتی خارج نمایید و با مدل اساس کار خود قرار دهید.

عناوین هر مطلب می‌تواند موضوعی مناسب برای بحث و گفت‌وگو باشد. برای مثال؛ قبل از تدریس از دانشجویان بپرسید چه تصویری از کلاس‌های چندپایه دارند، این سؤال می‌تواند مبنایی برای بحث و گفت‌وگو باشد. سؤال‌های پایانی هر فصل برای تحققات میدانی، صورت فردی و گروهی دو تا چهار نفری مناسب هستند. علاوه بر این، طرح سؤال‌های پیگیر مفید خواهد بود. بازدهی از کلاس‌های چندپایه را در برنامه‌ریزی ترمی خود قرار دهید و از معلمان کلاس‌های چندپایه دعوت کنید تا در کلاس درس تجارب ارزشمند خود را در اختیار دانشجویان قرار دهند. همچنین دعوت از معلمان کلاس‌های چندپایه با دانش‌آموزان خود و تدریس در حضور دانشجویان گام مثبتی در جهت آگاهی بیشتر آنان از تدریس در این کلاس‌ها محسوب می‌شود.

به‌صورت گروهی از کلاس‌های چندپایه در روستاها یا حاشیه شهر بازدید کنید. همچنین دانشجویان را تشویق کنید تا هرکدام در کلاس‌های چندپایه محل سکونت خود حضور پیدا کنند و گزارشی روایت گونه تهیه نمایند و در کلاس ارائه دهند. تهیه چک‌لیست مشاهده از کلاس چندپایه در بهبود فعالیت‌های یاددهی-یادگیری یاری‌رسان خواهد بود. نشان دادن فیلم تدریس معلم کلاس چندپایه و نقد و بررسی آن می‌تواند اثرگذار باشد. دانشجویان را راهنمایی کنید تا هرکدام با مراجعه به منابع داخلی و خارجی معتبر، وضعیت آموزش در کلاس‌های چندپایه یک کشور را بررسی نموده و در کلاس گزارش نمایند.

سید حشمت‌الله مرتضوی زاده

h.mortazavi@ciu.ac.ir

آبان ۱۳۹۶